

SELGITUSED EELARVESTRAATEEGIALE 2014-2017

Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Aseri valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) §20 nõuetele. Samuti lähtutakse koostamisel ja menetlemisel kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) §-st 37 ning Aseri Vallavolikogu 27.06.2012 määrusest nr 45 „Aseri valla eelarvestrateegia ning eelarve koostamise, vastuvõtmise, täitmise, avalikustamise ja aruandluse kord“.

Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, eelarvestrateegia koostamisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad andmed vastavalt KOFS-i § 20 nõuetele.

Eelarvestrateegia koostatakse eelseisva nelja eelarveaasta kohta.

Eelarvestrateegia andmed esitatakse rahandusministri määrusega kehtestatud vormidel.

Aseri vallas elas 2013.aasta 01.jaanuari seisuga 1872 inimest. Aseri valla keskuseks on Aseri alevik, kus elab 1476 inimest, alevikku ümbritsevad 8 küla 396 elanikuga. Valla pindala on 67,1 km².

Aseri vallal on üks sõltuv üksus: Aseri Kommunaal OÜ (100 % osalusega), mille põhitegevuseks on soojusenergia tootmine ning veevarustuse ja kanalisatsiooniteenuse osutamine.

Aseri valla 2012. aasta eelarve põhitegevuse tulud olid summas 1,33 miljonit eurot põhitegevuse kulud olid 1,29 miljonit eurot. 2013 aasta põhitegevuse tulud ja kulud on kavandatud ligikaudselt samas mahus, 1,37 miljonit eurot.

Eelarvestrateegia perioodi põhitegevuse tulude kavandamisel on arvesse võetud riigi eelarvestrateegia 2014-2017 prognoose.

Põhivara soetati 2012 aastal 69 tuhande euro väärtuses, 2013. aastal on kavandatud summaks 115 tuhat eurot. Põhivara soetuseks saadi 2012 aastal sihtfinantseerimist 45 tuhat eurot, 2013 aastaks põhivara sihtfinantseerimiseks vahendeid kavandatud ei ole. Põhivara soetuseks anti 2012. aastal sihtfinantseerimist 208 tuhat eurot, 2013 aastal on kavandatud 19 tuhat eurot. Valla laenukoormus suurenes 2012 aastal 236 tuhat eurot, 2013 aastal uusi laene ei võeta, laenukohustusi tasuti 2012 aastal 45 tuhat eurot, 2013 aastal lisandusid ÜVK projekti omaosaluse laenu põhiosa tagasimaksud, mille tõttu aastane kohustuste tasumine suurenes 103

tuhande euron. 2012 aasta lõpus oli võlakohustuste jääk 720 tuhat eurot ning 2013 aasta lõpuks väheneb 617 tuhandele eurole. 2012. aasta lõpus oli likviidsete varade jääk 327 tuhat eurot, 2013. aasta lõpuks prognoositakse likviidsete varade jääki 67 tuhat eurot.

PÕHITEGEVUSE TULUD

Tulumaks

Tulumaks moodustab Aseri valla põhitegevuse tuludest 50% ning tema osakaal jääb eelarvestrateegia perioodil enam-vähem muutumatuks. Majanduskriisi ajal langes tulumaksu laekumine kahe aastaga 20%, kriisieelset taset eelarvestrateegia perioodil ei saavutata.

- 2009. aasta 1. aprillist vähendati kohaliku omavalitsuse üksustele arvestatava tulumaksu eraldise määra suhtena sissetulekutesse 11,93%-lt 11,4%-le;
- 2013. aasta 1.jaanuarist suurendati omavalitsuse üksustele arvestatava tulumaksu eraldise määra suhtena sissetulekutesse 11,4%-lt 11,57%-le;
- eelarvestrateegia perioodil on arvestatud, et tulumaksu määr on alates 2014. aastast 11,6%;

Tasandusfond

Riigieelarves ette nähtud tasandusfondi suuruse aluseks on arvestuslike kulude ja tulude vahe, mis on läbi korrutatud eelarvete tasandusfondi koefitsiendiga. Keskmise tegevuskulu arvestuse aluseks on parameetrite hind (ühiku maksumus) ühe lapse, kooliealise, tööealise, vanuri, arvestusliku teepikkuse ja hooldatava või hooldajateenust saava puudega isiku kohta. Arvestuslik keskmine tegevuskulu saadakse statistiliste näitajate ning ühiku maksumuse korrutiste summeerimisega. Arvestuslike tulude leidmisel võetakse aluseks kolmel eelneval aastal laekunud tulumaksude ja loodusvarade kasutamisdõiguse tasude kaalutud keskmine ning eelneva aasta arvestusliku maamaksu suurus. Riigi eelarvestrateegias ei ole aastateks 2014–2017 kavandatud tasandusfondi eraldise olulist kasvu seoses kohaliku omavalitsuse üksuste kõrge defitsiidi tasemega ning riigieelarveliste võimaluste piiratusega

- Eelarvestrateegia perioodil arvestatud Aseri vallale eraldatava tasandusfondi suuruseks 2013. aastal 273 tuhat eurot ja on kavandatud jääma samale tasemele kogu strateegiaperioodi vältel.

Muud tulud

Eelarvestrateegia perioodil iseloomustavad valla muid tulusid järgmised asjaolud:

- Aseri valla haldusterritooriumil on maamaksumääraks 2,0% maa maksustamishinnast aastas ning põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksumääraks 1,5% maa maksustamishinnast aastas. Alates 2013. aastast on arvestatud koduomanikke maamaksust vabastava maamaksuseaduse muudatusega;
- riigieelarvelise toetusfondi eraldised vallale moodustavad 2014. aastal prognoositavalt ligi 280 tuhat eurot, mis järgnevatel aastatel jäävad samale tasemele.
- mitmesugused toetused (lisaks tasandusfondile ja toetusfondi eraldistele) moodustavad 2014. aastal hinnanguliselt 70 tuhat eurot, jäädes strateegiaperioodi vältel samale tasemele ning need laekuvad järgmiste kulude katteks: töötajate õppelaenude kustutamiseks, haridus-, kultuuri- ja spordisündmuste korraldamiseks, ujumise algõppeks, koolipiimaprojektile;
- laekumised asutuste majandustegevusest on kavandatud 2013. aastal hinnanguliselt 45 tuhat eurot, mille kasvuks prognoositakse 2% aastas;
- keskkonnatasude (laekumine vee erikasutusest, kohaliku tähtsusega maardlate kaevandamise tasu ja saastetasud) prognoos on 2014. aastal 15 tuhat eurot ja jääb kogu strateegiaperioodi vältel samale tasemele.

PÕHITEGEVUSE KULUD

Kulud

Eelarvestrateegia perioodil iseloomustab Aseri valla põhitegevuse kulusid järgmine:

- Antavad toetused jäävad prognoositavatel aastatel samaks järgneva aastaks planeeritavate summadega võrreldes.
- Reservfond moodustab prognoositavast põhitegevuse tulude mahust 1%.
- Majandamis- ja personalikulud muutuvad prognoositavatel aastatel 2-3% võrra järgneva aastaks planeeritavate summadega võrreldes.

INVESTEERIMISTEGEVUS

Suuremad investeeringud 2013

- Aseri koolihoone renoveerimise ettevalmistamine
- lasteaia piirdeaed
- kooli- ja lasteaia videovalve paigaldus
- lasteaia mänguväljakute osaline renoveerimine
- pargipinkide renoveerimine
- soojussõlmede ehitus
- soojustrasside renoveerimine
- regiooni ohtlike jäätmete vastuvõtupunkti arendamine I etapp
- valla kruusateede osaline remont

Olulisemad investeeringuvajadused eelarvestrateegiaperioodil

2014

- Aseri koolihoone renoveerimise ettevalmistamine
- valgustatud kergliiklus- ja kõnniteede ehituse ettevalmistamine
- vana katlamaja korstna lammutamine
- Aseri aleviku keskusesse videovalvesüsteemi ehitamine
- regiooni ohtlike jäätmete vastuvõtupunkti arendamine
- lasteaia mänguväljakud
- Kesktänava kortermajade fassaadide värvimine
- valla teed
- soojustrassid

2015

- Aseri koolihoone renoveerimine
- drenaaž-vihmaveesüsteemid
- Aseri staadioni renoveerimine
- valgustatud kergliiklus- ja kõnniteede ehitamine
- valla lastemänguväljakud
- paadisadama ehituse ettevalmistamine
- Kesktänava kortermajade fassaadide värvimine, lagunenuid hoonete lammutamine
- valla teed
- soojustrassid

2016

- Aseri koolihoone renoveerimine
- pargi korrastamine
- Kalvi ranna korrastamine
- paadisadama ehitamine
- valla teed
- soojustrassid

2017

- valla tänavavalgustuse renoveerimine
- Aseri tiigi korrastamine
- valgustatud kergliiklusteede ehitus
- promenaadi rajamine

Arvestades valla madalat omafinantseerimisvõimekust, on suuremate investeeringute tegemine võimalik ainult välisrahastuse toel.

FINANTSEERIMISTEGEVUS

Aseri valla finantseerimistegevus peab võimaldama põhitegevuse ning investeerimistegevuse rahastamise, püsides võlakooormuse piirmääras ning täites maksekohustusi tähtaegselt.

KOFS-i kohaselt on KOV-l lubatud vastavalt individuaalsele võimekusele suurendada võlakooormust 60%-ni põhitegevuse tuludest. Netovõlakooormuse ülemmäär on põhitegevuse tulude kogusumma, kui see on väiksem kui 6-kordne põhitegevuse tulude ja kulude vahe, vastasel korral kas 6-kordne põhitegevuse tulude ja kulude vahe või 60% põhitegevuse tuludest, olenevalt sellest, kumb neist on suurem.

Kohaliku omavalitsuse üksuste netovõlakooormuse suurendamise võimalus üle 60% lükati tulenevalt riigi eelarvestrateegiast aastateks 2013–2016 edasi 2016. aasta lõpuni, isegi kui individuaalne piirmäär seda võimaldaks.

Eelarvestrateegias on arvestatud uue laenu võtmisega Aseri koolihoone renoveerimise finantseerimiseks.

Aseri valla areng sõltub olulisel määral muutustest Eesti üldises majanduskeskkonnas ning riigi kesktasandil tehtavatest fiskaalpoliitilistest otsustustest, mis puudutavad omavalitsuste tulu- ja kulubaasi.

Viimastel aastatel on riigi kesktasand muutnud omavalitsuste rahastamise põhimõtteid ning omavalitsuste tulubaasi reguleerivaid riiklikke õigusakte. Kärbitud on nii kohalike omavalitsusüksuste tulubaasi kui ka pandud omavalitsustele lisakohustusi, mille täitmiseks eraldatud vahendid ei kata kulutusi täies mahus. Eriti valulikumad on hariduskulude toetuse jaotuspõhimõtete järk-järguline muutmine, mis õpilaste arvu vähenemisega nõuab valla eelarvest üha suuremaid kulutusi, et tagada põhikooli säilimine Aseri vallas..

Hoolimata majanduslangusest on vald suutnud optimeerida omavalitsuse kulusid ning tagada olemasolevate teenuste mahu. Järgnevate aastate eelarveperiood on vallale rahaliselt väga pingeline, tuleb tagada kohustuste täitmine seoses ÜVK ja Aseri Vabaajakeskuse projektide omafinantseerimiseks võetud laenudega ning tulla toime palgasurve ja hinnatõusust tingitud personali- ja majanduskulude kasvuga.